

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

9 Quenam actio ex commodato oriatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

vel culpa nunci perierit, quia satis solum nuncium non adhibuit, neque elegit: Glossa, Bartolus, Nauarrus, & alij.

Secundo quaeritur, An qui commodatum dedit, possit repetere, & accipere ante tempus constitutum, vel antequam is qui accepit, eo usus fuerit? Respondeo minime. *l. in commodato. §. Sicut. ff. Commodati. & cap. 1. de Commodato.* Tunc enim si repeto, damno debitorem officio, is enim, nisi ego repetere, sibi aliunde prospiceret. Hoc, in foro iudiciali, non in conscientiae foro locum habet, quando is qui commodatum dedit, damnum maius, aut aequale passurus non esset, & is qui commodatum accepit, facile sibi potuisset, non creditori alia ratione confutere. Siluester *in verbo Commodatum, qu. 4.* Angelus *eodem verbo, num. 4.* Armilla *eodem verbo, num. 2.* Tabien- sis *eod. verb. num. 2.* is enim sibi imputare debet, qui potuit facile, & commodè suis rebus providere, nec tamen fecit.

Item sibi quisque magis quam alteri obligatur, *cap. Si non licet, 23. qu. 5. & l. Praes. C. de Seruis.* Nauarrus *in Manuali, cap. 17. num. 182.* eximat, eum etiam tunc peccare secundum conscientiam, si repetat. Quia quisque, inquit, debet pactis & promissis stare. *cap. Qualiter, de Pactis, & l. ff. eod. tit.*

At verus est, quod Siluester, & Angelus tradiderunt: nemo enim tunc cum suo damno fidei, pactumque in eo casu seruare naturali iure compellitur.

Tertio quaeritur, Quo in loco commodatum sit restituendum? Respondeo, commodatum, quod solum datur gratia eius, qui accepit, ut per unumque sit, esse reddendum eo in loco, de quo facta fuit pactio inter dantem, & accipientem. *l. Si ut certo, in principio. ff. Commodati.* Si vero de loco pactum expressum non fuit, restituendum est eo in loco, ubi quis accepit, quamuis accipiens commodatum, ab eo loco recesserit, siue in alium migrauerit; quia commodatum est gratia ipsius, ergo eius impensis debet ad creditorem reverti: non enim, qui commodatum dedit, damno est afficiendus, cum officium charitatis praestiterit.

Quando commodatum solum est causa eius, qui dat, reddendum est eo in loco, ubi res est, non ubi data, & accepta est; & propterea debet restitui eius qui dedit, non eius, qui accepit, impensis.

Quando commodatum, est ad utilitatem utriusque, dantis & accipientis, debet restitui in loco, ubi res accepta est, si nihil de loco pactum est, & impensa in restituendo commodato tunc debent esse communes, quia commodatum est gratia utriusque: & qui lucrum percipit, debet & oneris particeps esse.

Quanam actio ex commodato oritur.

CAVIT IX.

DV. actiones ex commodato nascuntur, una dicitur directa, altera contraria. Directa conuenit commodanti, & eius heredibus in eum qui commodatum accepit, & in eius heredibus: is enim, qui commodatum dat, iure petit ab eo, qui accepit, ut restituat rem commodatam eandem in specie, ut Iurisconsulti loquuntur, vel eandem in substantia, & numero, ut verbis utar Philosophorum. Deinde si res commodata, dolo, vel culpa eius, cui est commodata, sit facta deterior, ius habet, qui commodauit, repetendi ab eo, quod sua interest. Unde *in l. Eum qui rem commodatam accepit,* habetur. [Si in eam rem usus est, in quam accepit, nihil praestare, si eam in nulla parte, culpa sua deteriore fecit, verum est. Nam si culpa eius deteriore fecit, tenebitur.] Haec ideo in ea lege dicuntur, quia saepe

res, quae commodantur, vti ipso accipiuntur, ut vestes, & similia, ita ut tandem permittantur: tamen non prius abluantur, & pereant, quam ex eis vtilitas capiat.

Præterea si inter dantem, & accipientem pactum fuit, ut res certo loco, & tempore redderetur, iure agitur in accipientem, ut pacta seruet, sin minus, damnum reiciat. *l. Si ut certo, in principio. ff. Commodati.* Contraria actio competit ei, qui commodatum accepit, in eum, qui dedit. Nam primo iure petit, ut damnum restituat, quo affectus est, ablata ei re ante tempus constitutum, & usum expletum. *l. in commodato. §. Sicut. ff. Commodati.* Secundo, iure agit in commodantem, ut sibi soluat impensas necessarias, & maiores, quam res ipsa, iure naturali postulabat, ob eam nempe causam, quod rem commodatam refecerit seruum, vel equum commodatum, morbo affectum curauerit. *l. In commodato, citata. & l. In rebus. §. Possunt. ff. Commodati.*

Præterea quando is, qui commodatum dedit, commodaui sciens rem vitiosam, is cui est commodata, iure agit in eum, ut quod passus est damnum, restituat. *l. In rebus. §. Item qui. ff. Commodati.* sic est: [Item, qui sciens vasa vitiosa commodaui, si insulum ibi vinum, vel oleum, corruptum, effusumque est, condemnandus eo nomine est.] *Idem habetur in l. In commodato. §. Sicut, ad finem. ff. eodem titulo,* ut si ad fulciendam insulam, tigna commodasti, deinde subtraxisti, aut etiam sciens vitiosè commodaui, mihi obligaris. Adiuuari, inquit tibi lex, nos, non decipi beneficio oportet. Secus esset, si quis bona fide per ignorantiam, rem vitiosam commodaui. *In l. In rebus. §. Possunt. ff. Commodati,* legimus hæc: [Possunt iusta causa interuenire, ex quibus cum eo, qui commodaui, agi deberet: veluti de impensis in valetudinem serui factis, quæque post fugam requirendi, reducendique eius causa factæ essent: nam cibarium impense naturali scilicet ratione ad eum pertinent, qui utendum accepisset. Sed id, quod de impensis valetudinis, aut fugæ diximus, ad maiores impensas pertinere debet: modica enim impendia verius est, ut sicuti cibarium, ad eundem pertineant.] Sic ibi.

Quæstio vetus est, An leges, & iura ciuilia merito actionem futuri concellerint aduersus eum, qui rem commodata aliter usus sit, quam in eum finem, ad quem data sit?

Apud Agellium *libro 7. cap. 15.* Labeo, & Q. Sæuola veteres Iurisconsulti dixerunt, acta, & seuera iudicia de futuri habita esse apud antiquos, quippe qui tanquam in futuri actionem dederunt, secundum leges duodecim Tabularum, in eos, qui rem commodata viderentur aliter, quam quo utendam acceperant. Idem scribit Valerius Maximus *lib. 8. cap. 2.* De hac re dicam futurius, cum de Deposito tractabo.
